

Dreptatea

Tipuri de dreptate

* Prof. Dăescu Nicoleta
* Prof. Oțelea Mariana

Ce este dreptatea?

„Toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără deosebire, dreptul la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei incitări la o asemenea discriminare.”

Declarația Universală a Drepturilor Omului, Articolul 7

A fi drept înseamnă a acționa față de tine și față de ceilalți în raport cu anumite norme morale și/ sau juridice care exprimă reguli de comportament, bazate pe anumite valori.

Pentru filosoful Platon, dreptatea este o virtute a fiecărui cetățean în parte, dar și a cetății în întregul ei.

Cum a fost gândită dreptatea?

Pentru Aristotel, o distribuție dreaptă există atunci când repartitia bunurilor, serviciilor și pozițiilor sociale se face după merite.

De exemplu, cineva care nu cunoaște muzica și toate instrumentele dintr-o orchestră nu este îndreptățit să aibă calitatea de dirijor.

Karl Marx consideră că
dreptatea înseamnă
repartiția după nevoile
indivizilor.

După el, comunismul ar fi
reprezentat viitorul de aur al
omenirii, în care bogăția
socială ar fi țâșnit „din toți
porii” societății și ar fi făcut
posibil accesul la bunuri
după nevoi.

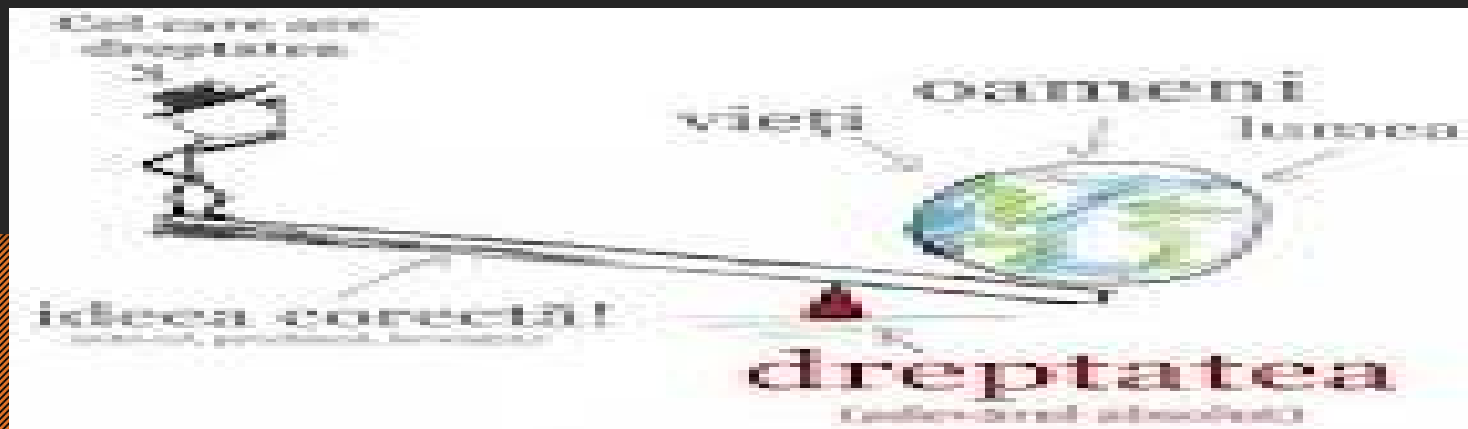
John Rowls a dezvoltat o **teorie a dreptății ca "fairness" (corectitudine)**.

O societate poate fi dreaptă, spune el, chiar în condițiile unor mari inegalități, cu două condiții:

1. Să nu existe nicio piedică din start pentru ca o persoană să ajungă la anumite bunuri, servicii și poziții sociale;
2. Inegalitățile existente să funcționeze în beneficiul celor mai dezavantajați.

Dreptatea distributivă-

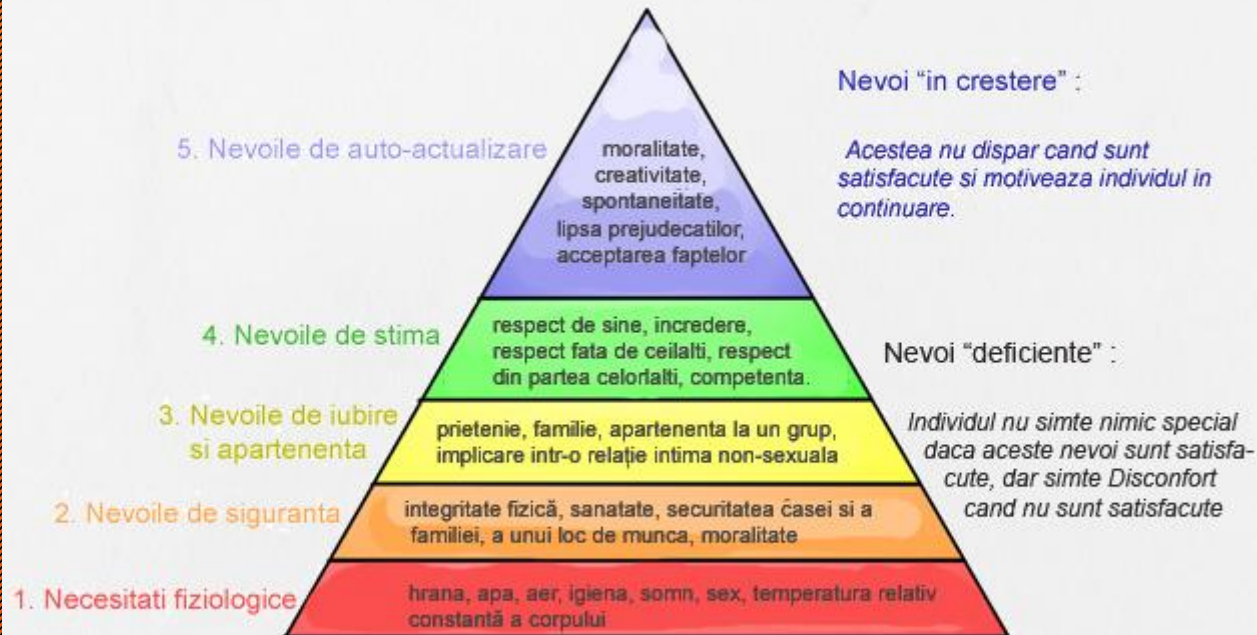

presupune împărțirea dreaptă a bunurilor și egalitatea șanselor

Fiecare om are nevoie de un minimum de bunuri și servicii: alimente, îmbrăcăminte, locuință, îngrijire medicală. Acestea corespund necesităților fundamentale legate de menținerea vieții.

Întrucât oamenii sunt diferiți unii în raport cu ceilalți, și trebuințele lor vor fi diferite. Unele persoane au nevoie mai mare de educație, altele de mai multă îngrijire medicală etc.

Piramida lui Maslow - Nevoi instinctuale

La baza piramidei se află nevoile fundamentale (biologico-materiale).
Satisfacerea lor este o condiție esențială pentru menținerea vieții.

O altă soluție are în vedere capacitățile personale și meritele recunoscute de societate. Cel care este mai înzestrat sau muncește mai mult și mai bine ar trebui recompensat de societate cu o cantitate mai mare de bunuri. Dreptatea distributivă se referă nu doar la resursele unei societăți, ci la tot ceea ce oamenii pot împărți între ei: locuri de muncă, oportunități pentru educație, premii, bani.

Aplicații

Stabiliți ce este drept și ce este nedrept în următoarele situații:

- O firmă de calculatoare trebuie să-și reducă personalul. Patronul acesteia are de ales între a concedia un angajat deosebit de competent, dar cu o situație financiară bună, și unul mai puțin competent, dar care este susținătorul unei familii cu trei copii. Patronul preferă să-l păstreze pe cel de-al doilea.
- Șeful cantinei de la Școala sportivă a decis ca porțiile de mâncare să fie proporționale cu greutatea elevilor.

Aplicații

Analizați următoarele situații și oferiți soluții pentru a rezolva problema:

- Trebuie să mergeți cu clasa într-o excursie și aveți trei gratuități. Cum le distribuiți?
- Organizați un carnaval și decideți cu ce să contribuie fiecare elev. Ce criterii aveți?
- Școala a primit o donație. S-ar putea cumpăra cărți sau un computer nou. Cine va decide și cum?

Dreptatea corectivă-

Este o modalitate de a repara răul făcut unei persoane.

Ea presupune acțiuni prin care cei care au produs o pagubă sau au încălcat un drept sunt siliți să-și îndrepte greșeala:

- să înapoieze un obiect furat
- să plătească daune sau despăgubiri
- să ofere o compensație celui nedreptățit

În plus, se urmărește prevenirea unor fapte asemănătoare.

Codul lui Hammurabi
este una dintre cele mai
vechi culegeri de legi din
lume.

Scris în timpul domniei
regelui babilonian
Hammurabi (1792-1750
î.H.), el cuprinde 282 de
casete de legi.

Acestea se referă la
prețuri, comerț, familie,
căsătorie, divorț, sclavie.

Statul român a inițiat o serie de măsuri reparatorii pentru nedreptățile îndurate în timpul regimului comunist de către:

- Foștii deținuți politici
- Persoanele deportate în Bărăgan
- Țăranii deposedați de pământ
- Proprietarii ale căror case au fost naționalizate

Recuperarea proprietăților în România

Imobilele preluate în mod abuziv de stat, în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, nerestituite, se restituie în natură sau în echivalent, când restituirea în natură nu mai este posibilă.

Aplicații:

Stabiliți ce este drept și ce este nedrept în următoarele situații:

- Vasile este un șofer prudent, dar, fiindcă seara târziu, când se întoarce de la serviciu, este obosit, se întâmplă să nu fie prea atent. Așa se face că într-una din seri, grăbindu-se spre casă, nu s-a asigurat și a lovit un autoturism. Mașina a fost grav avariată, iar persoana de la volan s-a ales cu diferite leziuni. Drept urmare, Vasile a fost obligat să plătească repararea mașinii și spitalizarea șoferului.

Aplicații

- Anul trecut, de ziua lui, Ionuț a primit cadou o bicicletă. În urmă cu o săptămână, neputând să-i repare frâna defectă, el s-a hotărât să vândă bicicleta. Mihai, fratele mai mare al colegului său de clasă, care a cumpărat-o, a fost lovit a doua zi de un autoturism. Martorii accidentului povesteau că Mihai a prevăzut impactul, dar nu a putut să îl evite, deși a acționat sistemul de frânare. Mihai pretinde să i se acorde desbăgubiri pentru leziunile produse, precum și o bicicletă nouă.

Dreptatea procedurală-

Se referă la modalitățile prin care este derulată o cercetare a unor situații de conflict, la modul în care se adună informațiile necesare și se iau deciziile.

Persoanei implicate i se respectă următoarele drepturi:

- De a spune și versiunea sa;
- De a avea un prieten sau un avocat cu care să se sfătuiască;
- De a aduce martori în sprijinul său;
- De a fi tratată imparțial.

Faptele omului pot fi:

licite (atunci când legea este respectată)

ilicite (atunci când legea este încălcată).

Consecințele pe care o persoană le suportă, ca urmare a nerespectării legilor se numește **răspundere juridică**.

Acțiunea care are ca scop constatarea și sancționarea încălcării legilor poartă denumirea de **proces penal**.

În justiție nu se acordă privilegii anumitor cetățeni, toate persoanele fiind judecate pe baza acelorași legi și după aceeași procedură.

Aplicații

Situațiile de mai jos reprezintă cazuri de încălcare a unor reguli:

- Sorin a luat din biblioteca părinților săi o carte și a schimbat-o pe o paletă de tenis.
- Lucian a luat din librărie, fără a plăti, o carte de matematică.
- În pauză, Anca i-a spus colegei sale că la bibliotecă nu se găsește Atlasul botanic, dar tocmai îl restituise.
- Rodica a sustras din cutia poștală a vecinilor o scrisoare pe care a citit-o și apoi a aruncat-o.

Identificați pentru fiecare situație ce regulă a fost încălcată. Cum se sancționează încălcarea lor?

Minorii

Până la 14 ani, minorii nu au capacitatea de a răspunde penal.
Între 14-16 ani răspund penal, dacă se dovedește că fapta a fost
săvârșită cu discernământ.

După 16 ani, minorii răspund pentru faptele comise.

Bibliografie:

1. Manual Cultură civică, Maria Liana Lăcătuș și Mihaela Penu Pușcaș
2. Google
3. https://www.google.com/search?tbm=isch&sa=1&ei=OToyXO-AM47CwQLW6Y-IDA&q=dreptatea+referate&oq=dreptatea+referate&gs_l=img.3...51885.51885..52417...0.0..0.80.80.1.....1....1..gws-wiz-img.1ghQYo9f2EE